

Vest-Finnmark Rådet
Fjellveien 6
Postboks 43
9593 BREIVIKBOTN
+47 908 52916

bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no

Stortingets Næringskomite

Levert via stortinget.no

Hasvik, 30. januar 2024

Folk, fisk og fellesskap – en kvotemelding for kystens folk?

- Innspill til behandlingen av ny kvotemelding i Stortinget

Vest-Finnmark Rådet er en politisk allianse mellom de 7 kommunene Alta, Hammerfest, Hasvik, Loppa, Måsøy, Nordkapp og Porsanger. Regionen har ca. 42.500 innbyggere, noe som utgjør 55 % av det totale folketallet i Finnmark. Medlemskommunene har sterkt fokus på samfunns- og næringsutvikling, og rådet har derfor valgt å innta rollen som en aktiv medspiller i utviklingen av regionen og Nord-Norge som landsdel.

Vest-Finnmark Rådet har i sak 1/24 vedtatt følgende enstemmige uttalelse i forbindelse med Næringskomiteens behandling av Meld. St. 7 (2023-2024) Folk, fisk og fellesskap - en kvotemelding for forutsigbarhet og rettferdig fordeling:

Innledende kommentarer:

Vest-Finnmark Rådet har over flere år hatt et fokus på aktiv påvirkning og deltakelse i utformingen av den nasjonale fiskeripolitikken. I bunnen for vårt engasjement ligger ønsket om størst mulig måloppnåelse knyttet opp mot formålsparagrafen og stadfestelse av retten til å nyttiggjøre seg de marine ressursene, slik dette fremgår av Havressursloven;

§ 1. Formål

Formålet med lova er å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og å medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna.

§ 2. Retten til ressursane

Dei viltlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg.

Alle forslag til endringer i lover og forskrifter tilknyttet fiskeri- og sjømatnæringen bør etter Vest-Finnmark Rådets vurdering «syretestes» opp mot §1 og §2 i Havressursloven, og innholdet i regjeringens forslag til ny kvotemelding er gjennomgått med dette som utgangspunkt.

Dette er etter vår mening en selvfølge etter konklusjonene i Riksrevisjonens undersøkelse av måloppnåelser som følge av tidligere og nåværende vedtatte reguleringer i kvotepolitikken (Riksrevisjonens rapport 3:6 (2019-2020) Undersøkelse av kvotesystemet i kyst og havfisket).

Vest-Finnmark Rådet er fornøyd med at regjeringens forslag til ny kvotemelding peker i riktig retning når det gjelder en mer rettferdig fordeling av fiskerettighetene, men mener det fortsatt gjenstår en rekke viktige avklaringer som raskt må på plass for å sikre nødvendig grad av måloppnåelse. I den forbindelse vil Vest-Finnmark Rådet påpeke at det bør være en selvfølge at kystkommunene tas med som aktiv part i utarbeidelsen av den fremtidige fiskeri- og sjømatpolitikken. For å oppnå de ønskede effektene av de forslagene som fremkommer i ny kvotemelding, er det en forutsetning at det etableres et nært samarbeid mellom næringsaktørene, de nasjonale forvaltningsorganene og kystkommunene der aktiviteten og verdiskapingen skal finne sted. Dette forutsetter at også kystkommunene inviteres til deltakelse i fiskeripolitiske utvalg, samt i ulike dialogmøter og utredningsprosesser.

I tillegg må vi allerede i innledningen uttrykke vår skuffelse over at vi i nok en stortingsmelding for utformingen av fremtidens fiskeripolitikk ikke har klart å dreie fokuset bort fra å drøfte i all hovedsak flåtepolitikk, og i stedet fokusere på en helhetlig sjømatpolitikk. Det må skapes større verdier av hver kilo fisk, og en større andel av fiskeressursene må i denne sammenheng landes på en måte som muliggjør lønnsom bearbeiding i Norge. I det nye forslaget til kvotemelding savner Vest-Finnmark Rådet en grundigere vurdering av mulige effekter for økt bearbeiding på land for de ulike forslagene/modellene som er presentert, sett opp mot de foreslåtte tiltakene i rapporten fra «Bearbeidelsesutvalget».

Vest-Finnmark Rådet er positive til at det foreslås et tak på eierskap, selv om vi må påpeke at konsekvensene av de foreslåtte begrensningene i de ulike fiskeriene er vanskelig å vurdere konkret ut fra den informasjonen som fremkommer i den nye kvotemeldingen. Målsettingen må være å unngå at en for stor andel av fiskerettighetene havner på for få hender som følge av nye endringer i lover og forskrifter, noe som vil innebære at man ikke har evnet å ta til seg lærdom og anbefalinger fra Riksrevisjonens rapport.

Til sist vil vi påpeke viktigheten av at alle de utvalg som regjeringen foreslår nedsatt som en oppfølging av den nye kvotemeldingen, bør få mandater som tilsier at de kan fungere «hurtigarbeidende». Disse må forventes å ferdigstille sine innstillinger så raskt som mulig, slik at de endelige beslutningene i Stortinget kan landes i denne regjeringsperioden. Vi forventer også at kystens befolkning blir hensyntatt i sammensetningen av disse utvalgene, og da med andre representanter enn kun de som representerer næringsinteressene.

1) Rammebetingelser for den minste kystflåten:

Den overordnede målsettingen for flåtegruppen under 11 meter må være at det tilbys rammevilkår som legger til rette for attraktive og framtidssrettede arbeidsplasser og en flåte som er i stand til å ta del i det grønne skiftet. Denne flåten er også en særskilt viktig rekrutteringsarena for unge fiskere.

At kystflåten for fremtiden skal forbli lokal og fiskereid er det viktigste premisset for kystflåtens unike rolle og betydning i kystsamfunnene, hvor nærhetsprinsippet sikrer at de som bor nært ressursen skal ha rett til å høste av den. Det er dette formålsparagrafene i Havressursloven og Deltakerloven er tuftet på. Prinsippene må derfor styrkes - og ikke lempes på, i overgang til nytt kvotesystem.

For å kunne sikre helårlig og lønnsom drift er industrien avhengig av en stabil råstofftilgang. Det er derfor viktig at den minste fiskeflåten også fisker sine tildelte kvoter av andre arter enn torsk og kongekrabbe.

Primært ønsker Vest-Finnmark Rådet at man viderefører en samfiskeordning etter den opprinnelige modellen (i høringen om mulig innhold i kvotemeldingen høsten 2022 ble dette kalt skipperfiske). Denne betegnelsen brukes om fartøyeiere som samarbeider med andre fartøyeiere om å ta tildelt kvote, først med det ene fartøyet og deretter med det andre. Dette bidrar til tilpasningsmuligheter og økt sikkerhet på sjøen.

Dersom en slik samfiskeordning (skipperfiske) ikke kan videreføres alene, mener Vest-Finnmark Rådet at det er regjeringens forslag om innføringen av en sammenslåingsordning (ID-kvoteordning) som vil tjene kysten best. Kvotetaket må være lavt, maksimalt to kvoter for hvert fartøy, slik det er foreslått i den nye kvotemeldingen. Det bør uansett være mulighet for å drive skipperfiske ut fra en sikkerhetsvurdering for de fiskerne som ønsker det.

ID-kvoteordningen må ha et moderat kvotetak, ikke ha avkortning, være tidsubegrenset og kunne reverseres. **For å benytte ID-kvoteordning må det stilles krav om at det skal være minst to fiskere om bord når fartøyet er i drift, og det må stilles krav om aktivitet utover torskefiskeriene, enten i tid eller volum. Disse tiltakene vil føre til at den minste flåten fortsatt blir en oppnåelig rekrutteringsarena, som bidrar til økt sysselsetting både på sjø og land i kystsamfunnene.**

2) Gruppeinndelingen i kystflåten og relevante størrelsesbegrensninger:

Finnmarksmodellen er et kjent og «akseptert» verktøy for å ivareta den differensierte kystfiskeflåten. For å unngå en glidning mot stadig større fartøy som henter sitt driftsgrunnlag fra «små fartøy», er det foreslått å etablere vanntette skott mellom gruppene i kystflåten ved at gruppeinndelingen endres fra hjemmelslengde til faktisk lengde. Stabilitet og forutsigbarhet for fiskeflåten fordrer at det er aksept og forståelse for rammer som settes. Kvotesystemet og den utvikling det legger til rette for må ha legitimitet. **Framtidsrettede størrelsesparameter for gruppeinndeling i kystfiskeflåten må sikre bredde og mangfold. Samtidig må flåten kunne ta del i naturlig modernisering og utvikling, herunder ivareta sikkerhetshensyn og imøtekomme miljøkrav. Vest-Finnmark Rådet mener meter er egnet som parameter for å størrelsesbegrense flåten. Rådet kan støtte at det gjennomføres en overgangsordning fra gruppeinndeling etter hjemmelslengde til faktisk lengde.**

Vest-Finnmark Rådet vil påpeke betydningen av å beholde 11 meters grensen. Dette for ikke å komplisere diskusjon om effektiviseringstiltak. **Den minste flåtegruppen har en særegen posisjon og rolle. Den er et bilde på mangfoldet norsk fiskerinæring representerer. Vest-Finnmark Rådet vil, ut fra tidligere uttalelse, også gjenta at det bør vurderes å gjeninnføre 28 meters grensen i Finnmarksmodellen.** Hensikten med grensesettingen vil være å stoppe ombyggingen og nedskaleringen av den tradisjonelle kystfiskeflåten.

3) Fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen:

Nærings- og fiskeridepartementet presenterte i sin første høring fire forskjellige modeller for tilbakefall og fordeling av strukturgevinst, samt en oppstilling av tiltak og formål man vurderte å tilgodese. I ettertid ble ytterligere et nytt forslag (den såkalte modell X) sendt ut på høring, og det er denne modellen regjeringen foreslår skal gjelde i forslag til ny kvotemelding. Denne modellen innebærer at de utløpte kvotene skal tilbake til gruppene de kom fra. Der skal de fordeles med full gevinst til en båts grunnkvoter og halv gevinst til de gjenværende strukturkvotene. Den siste gevinsten

skal ha samme gjenstående levetid som den strukturkvoten den fordeles til. Kort oppsummert innebærer det at de som har investert i kvoter, skal få litt mer igjen enn de som ikke har det.

Det er et faktum at det, på det tidspunktet de første strukturkvoteordningene ble innført, var en forutsetning at strukturgevinsten skulle fordeles blant de gjenværende fartøy i gruppen og der kystflåtens kvoter var definert etter hjemmelslengde. Dette var den opprinnelige «samfunnskontrakten» som ble inngått, og som vil være mest i overenstemmelse med de prinsipper som trekkes opp i Strukturmeldingen – St.meld. nr. 21 (2006-2007). **Følgelig vurderer Vest-Finnmark Rådet at det fortsatt vil være naturlig å forholde seg til den opprinnelige «samfunnskontrakten», og at modellen som kan hevdes å være i tråd med «den opprinnelige avtalen» (og som legger til rette for en fordeling som oppfattes rimelig og rettferdig) er tilbakefall relativt etter grunnkvote til nåværende gruppe (hjemmelsgrupper).** Dette vil også være i tråd med et klart flertall av de innspillene Fiskeri- og næringsdepartementet mottok i høringsrunden høsten 2022, herunder høringsuttalelsene fra oss, Norges Kystfiskarlag og daværende Fiskarlaget Nord.

Kvotetak må defineres slik at de ikke begynner å vokse med grunnkvotene. Det bør vurderes å la tilbakefall skje med et tillegg til grunnkvoten, slik at grunnkvoten ikke vokser i seg selv.

Et slikt tillegg til grunnkvoten kan benyttes til såkalte utviklingskvoter, som bygger opp under en videreføring av ferskfiskordningen, levendelagringsbonuser og andre utviklingstiltak som legger til rette for helårig aktivitet i kystsamfunnene. Dette vil være særlig viktig dersom tilpasninger i fisket ut fra klimahensyn medfører at fiskeriene blir enda mer sesongbasert for de ulike fiskeslagene, som følge av at fisken antakelig bør fangstes når den befinner seg nært kysten. **Tillegget kan også benyttes til tidsbegrensede rekrutteringskvoter, som sikrer ungdom som vil inn i fiskeriene et godt inntektsgrunnlag de første årene som fiskere.**

Strukturkvoter ble underveis i prosessen gjenstand for skattemessig avskrivning, og Stortingets Næringskomite bør se på mulighetene for at deler av strukturkvotene, for eksempel et nivå tilsvarende selskapsbeskatning, tilføres toppen av nasjonal totalkvote framfor strukturgruppen.

Når det kommer til fordeling av de utgåtte strukturkvotene til trålere med leveringsforpliktelser, der en del av fartøyene kun i noen eller liten grad kan tilsies å oppfylle formålsparagrafen i «Leveringspliktforskriften», hadde staten i den nye kvotemeldingen en mulighet til å benytte dette kvotegrunnelaget for å tilgodese de fartøyene som tar samfunnsansvar og ordninger som stimulerer til helårig aktivitet i kystsamfunnene. Denne muligheten valgte regjeringen å ikke benytte, og signalene går på at man har god tid fordi de første strukturkvotene for plikttrålerne ikke skal tilbakeføres før i 2032. Så god tid har ikke kystsamfunnene!

Det må nå gjennomføres en nødvendig ressursfordelingsdebatt som omhandler hele næringa, herunder fiskere, fiskeindustri og befolkning for øvrig, med særlig henblikk på §§1 og 2 i Havressursloven, samt det grønne skiftet. De fiskeriavhengige samfunn har over tid hatt en negativ befolkningsutvikling i takt med økt strukturering og bortfall av lokale fiskeleveranser. Staten har som nevnt i forbindelse med fordelingen av strukturgevinstene en gylden anledning til å bidra til mer aktivitet i kystsamfunnene.

4) Kvotefordeling for nordøstatlantisk torsk og norsk vårgytende sild:

Stortinget besluttet i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 32 (2018-2019) «Et kvotesystem for økt verdiskaping», vedtatt i 2020, å erstatte de dynamiske fordelingsnøkklene for kvotene av torsk nord for 62°N (Trålstigen) og norsk vårgytende sild (Universalnøkkelen) med en fast fordeling mellom flåtegruppene. En fast fordeling mellom flåtegruppene fører til en uønsket omfordeling mellom gruppene. Videre oppheves prinsippet om at kystflåten skal ha en relativt større andel av totalkvoten ved lave kvotenivåer, og at havfiskeflåten får en relativt større andel av totalkvoten ved høye kvotenivåer.

Vest-Finnmark Rådet er derfor fornøyd med at regjeringen ønsker å gjeninnføre Trålstigen og Universalnøkkelen, som etter vår vurdering har fungert godt. Dette er også i tråd med tilbakemeldinger vi har fått fra både kystflåten, havgående fartøy og landindustrien i ettertid av at endringen fant sted.

Vi er også svært fornøyd med at kvotene til åpen gruppen er foreslått tatt «fra toppen» av nasjonal kvote, før resterende kvote fordeles mellom kyst og trål. Dette da rekruttering er et fellesansvar som tilfaller næringa som helhet.

Vest-Finnmark Rådet er også positive til at regjeringen foreslår at man innad i konvensjonell gruppe skal styrke de minste fartøyene i lukket gruppe, gjennom å sikre dem 2% av gruppekvoten. Dette vil kompensere for en del av svekkelsen man har sett i gruppen fra 2007 til d.d.

5) Andre tema som bør belyses i Stortingets behandling av forslaget til ny kvotemelding:

A) Rapporten "Grønn verdiskaping og økt bearbeiding i fiskeindustrien":

Etter vår vurdering bør den som tildeles fiskerettigheter også ha en plikt til å fiske og lande det tildelte kvanta. Hvordan en slik ordning skal utformes i praksis må utredes nærmere, og vurderes opp mot de konsekvenser dette får for flåteleddet, fiskeindustrien og kystsamfunnene.

Når det kommer til en ferskfiskordning, støtter Vest-Finnmark Rådet «Bearbeidelsesutvalget» sitt forslag om at det må være et krav om at artene som inngår i ordningen må gå til humankonsum. Vest-Finnmark Rådet er av den formening at man bør etterstrebe en ferskfiskordning der fiske på torsk kvalifiserer for kvotebonus på torsk, fiske på sei kvalifiserer for kvotebonus på sei etc., med en tilhørende nødvendig tillatt innblandingsprosent av andre arter. **Vest-Finnmark Rådet vil også peke på at vi har støttet ekstrakvoteordninger tilknyttet levendelagring, som har vært en ekstrakvoteordning med gode resultater.**

Vest-Finnmark Rådet støtter Bearbeidelsesutvalgets tilrådning om en videre utredning av omsetningssystemene, med mål om at alt råstoff blir tilgjengelig for bearbeiding i Norge. **Vi er av den formening at regjeringens formuleringer i den nye kvotemeldingen, der man anmoder næringen om å innføre ulike tiltak, ikke vil bidra til å oppnå de ønskede og nødvendige resultatene i form av økt aktivitet og bearbeiding i kystsamfunnene.** I den forbindelse vil vi peke på at en slik utredning som «Bearbeidelsesutvalget» foreslår, også **bør vurdere hvorvidt det bør innføres en ressursrente/avgift for de tilfeller der råstoff selges ubearbeidet ut av Norge**, samt hvordan en slik ressursrente/avgift eventuelt bør innrettes og håndheves.

B) Systemer for sporing og ressurskontroll:

Vest-Finnmark Rådet er tydelig på at vi ser behovet for å styrke ressurskontrollen. Samtidig støtter rådet tidligere Fiskarlaget Nord og Norges Kystfiskarlag, som har vært tydelige på at dagens kontrollregime med fokus på fangstdagbokføring utfordrer kystfiskerens rettssikkerhet.

Vest-Finnmark Rådet vil på det sterkeste anmode om at forvaltning og politisk ledelse lytter til fiskernes bekymringer for et rapporteringssystem som oppleves for rigid og omfattende.

C) Uttredelse av gruppe I (lukket gruppe), og påfølgende videre fiske i Åpen gruppe:

Vest-Finnmark Rådet ber om Stortinget vurderer hvorvidt det er hensiktsmessig at de fiskerne som selger seg ut av gruppe I (lukket gruppe) skal kunne fortsette fisket i Åpen gruppe, uten at det medfører en karensperiode, eventuell avkortning i kvotegrunnlaget mv. Det at to fiskere bytter plass i Åpen gruppe og gruppe I, bidrar ikke til at det åpner opp for nyrekruttering i Åpen gruppe. I mange kystsamfunn oppleves denne problemstillingen å være til hinder for at ungdom skal kunne komme seg inn i Åpen gruppe, og det er behov for et godt fakta- og vurderingsgrunnlag tilknyttet denne problematikken.

Eventuelle spørsmål i sakens anledning rettes til rådets daglige leder Bente O. Husby på mobil: 90852916 eller e-post: bente.olsen.husby@hammerfest.kommune.no.

Med vennlig hilsen

Jan Morten Hansen (s)
Rådsleder
Vest-Finnmark Rådet

Bente O. Husby (s)
Daglig leder
Vest-Finnmark Rådet

Kopi:

Nærings- og fiskeridepartementet
Nord-Norgebenken på Stortinget
Finnmark fylkeskommune v/fylkesordfører Hans-Jacob Bønå
De nordnorske regionrådene
Medlemskommunene i Vest-Finnmark Rådet